

بررسی موانع پژوهش از دیدگاه اعضای هیأت علمی دانشکده دندانپزشکی بابل

مریم سیدمجیدی (DDS,MS)^۱، ثریا خفری (PhD)^۲، شبنم سوهانیان (DDS,MS)^۳، سیدعلی سیدمجیدی (PhD, Student)^{۴*}

۱. مرکز تحقیقات مواد دندان، پژوهشکده سلامت، دانشگاه علوم پزشکی بابل، ایران
۲. گروه آمار زیستی و اپیدمیولوژی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی بابل، ایران
۳. گروه پاتولوژی دهان، فک و صورت، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی سمنان، ایران
۴. دانشجوی دکتری تخصصی پژوهش محور، مرکز تحقیقات مواد دندان، پژوهشکده سلامت، دانشگاه علوم پزشکی بابل، ایران

دریافت: ۹۶/۷/۲۳، اصلاح: ۹۶/۱۲/۱۵، پذیرش: ۹۶/۱۲/۱۶

خلاصه

سابقه و هدف: پژوهش از ارکان اصلی توسعه پایدار فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی است. شناخت نارسایی‌ها و آگاهی از میزان تحقق اهداف برنامه‌های پژوهشی از جمله ابزارهای لازم و اساسی است که بایستی در اختیار سیاست‌گذاران امر پژوهش قرار گیرد.

مواد و روشها: این پژوهش توصیفی-تحلیلی به صورت مقطعی در سال ۱۳۹۴ به منظور تعیین موانع پژوهش از دیدگاه اعضای هیأت علمی دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی بابل انجام شد. ابزار گردآوری داده‌ها، پرسشنامه‌ای مشتمل بر دو بخش اطلاعات فردی و گویه‌های پنج‌گزینه‌ای بود. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS و آزمون‌های آماری مرتبط استفاده و سطح معنی‌داری ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

یافته‌ها: حیطه اجتماعی-فرهنگی مانع‌ترین عامل و حیطه تهیه و تدوین طرح پژوهشی کمترین مانع در انجام پژوهش از دیدگاه اعضای هیأت علمی بود. میانگین نمره گویه‌های حیطه تهیه و تدوین طرح پژوهشی و حیطه اجتماعی-فرهنگی با سایر حیطه‌ها، میانگین نمره گویه‌های حیطه اجتماعی-فرهنگی در بین مردان و زنان و میانگین نمره گویه‌های حیطه‌های تهیه و تدوین طرح پژوهشی و اجتماعی-فرهنگی در بین گروه‌های آموزشی مختلف به لحاظ آماری اختلاف معنی‌داری نشان دادند.

نتیجه‌گیری: پژوهشگران در هر رشته علمی می‌بایست با توجه به تجربیات خود و سایر محققین، نکات ضعف و کمبودهای آن را آشکار سازند. لذا پیشنهاد می‌گردد مدیران پژوهشی با استفاده از نتایج این پژوهش در جهت برطرف نمودن موانع انجام پژوهش و ارتقاء سطح پژوهشی دانشگاه اقدام نمایند.

واژه‌های کلیدی: موانع، پژوهش، دانشگاه علوم پزشکی، عضو هیأت علمی

مقدمه

تحقیقات تا بدان‌جاست که شاخص‌هایی چون میزان سرمایه‌گذاری ملی در تحقیقات، نسبت تعداد محقق به جمعیت، تعداد مقالات چاپ شده و توسعه صنعتی، اقتصادی و اجتماعی جوامع، مرهون تحقیق مستمر در تمامی زمینه‌هاست (۳). نظام آموزش عالی به عنوان تولیدکننده و اشاعه‌دهنده علم، نقش عمده‌ای در رشد و توسعه پایدار کشور دارد. بنابراین در نظام آموزش عالی عملاً آموزش و پژوهش بایستی مکمل یکدیگر باشند (۲). امروزه تولید و نشر علم به عنوان یکی از مهمترین وظایف یک واحد علمی، قسمت عمده‌ای از وزن و جایگاه علمی هر کشور را تشکیل می‌دهد و اعضاء هیأت علمی دانشگاه‌ها به عنوان عناصر و ارکان اصلی آموزش و پژوهش وظیفه خطیری در به ثمر رساندن این مهم به عهده دارند. لذا پژوهش در دانشگاه‌های علوم پزشکی، به دلیل اهمیتی که در زمینه شناسایی مشکلات و مسائل آموزشی، پژوهشی، بهداشتی و ارائه راه حل جهت از میان برداشتن مشکلات مربوط به سلامت جامعه دارد، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. پژوهش در دانشگاه‌ها، باعث متمایز شدن آن‌ها از سایر مراکز آموزشی مانند

تحقیقات یکی از پایه‌های اساسی و عمده در توسعه جوامع بشری به شمار می‌رود، به نحوی که هیچ‌گونه حرکت علمی و منطقی بدون پشتوانه تحقیقات به نظر امکان‌پذیر نمی‌باشد. در واقع پژوهش اصلی‌ترین نیروی محرکه یک جامعه در مسیر ترقی بوده و از آن به عنوان یکی از شاخص‌های مهم رشد، نامبرده می‌شود (۱). فعالیتهای پژوهشی در هر کشور سبب توسعه و پیشرفت شده، خودکفایی و استقلال واقعی را برای آن به ارمغان می‌آورد. تحقیقات از ارکان اصلی توسعه‌ی پایدار فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی محسوب می‌شود و فرض توسعه یافتگی در دراز مدت بدون ایجاد یک نظام تحقیقاتی منسجم، محال است. شکاف اصلی بین کشورهای پیشرفته و عقب مانده، ریشه در تفاوت بسترهای تحقیقاتی آنها دارد. سرمایه‌گذاری در بخش تحقیقات از عناصر مهم رشد و توسعه اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی کشورها محسوب می‌شود. در کشورهای در حال توسعه، تحقیقات در سطح مطلوب انجام نمی‌شود و برخلاف کشورهای مترقی، نیروی انسانی، بودجه و امکاناتی که صرف پژوهش می‌شود، ناچیز است (۲). اهمیت

* نویسنده مسئول مقاله: سیدعلی سیدمجیدی

آدرس: بابل، دانشگاه علوم پزشکی، دانشکده دندانپزشکی، مرکز تحقیقات مواد دندان، تلفن: ۰۱۱۳۲۱۹۹۵۹۲

جدول ۱: نتایج آنالیز ثبات درونی گویه‌های پرسشنامه به تفکیک حیطه‌های**مختلف و کل**

حیطه‌ها	تعداد سؤال	آلفای کرونباخ
تهیه و تدوین طرح پژوهشی	۱۱	۰/۵۶
اجرای طرح	۹	۰/۸
اداری و مدیریتی	۱۰	۰/۷۹
فردی	۹	۰/۳۲
اجتماعی - فرهنگی	۵	۰/۵۸
کل	۴۴	۰/۸۱

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، ابتدا به پاسخهای خیلی کم، کم، متوسط، زیاد و خیلی زیاد هر یک از گویه‌ها، به ترتیب نمرات ۱ تا ۵ داده شد. به عبارتی نمرات بالاتر به معنی مانع‌تر بودن می‌باشد. در مورد سوالات معکوس ابتدا نمرات معکوس و سپس در محاسبه لحاظ گردید. در حیطه‌های مختلف، میانگین نمرات نظرات هر یک از محققین به طور مجزا برای هر فرد و در کل محاسبه و پس از گروه بندی به گزینه‌های موافقت بسیار زیاد (میانگین نمرات ۴/۵ یا بالاتر)، موافقت زیاد (میانگین نمرات ۴/۴۹-۳/۵)، موافقت متوسط (میانگین نمرات ۳/۴۹-۲/۵)، موافقت کم (میانگین نمرات ۲/۵-۱/۵) و موافقت بسیار کم (میانگین نمرات کمتر از ۱/۵) دسته‌بندی شد. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها، ضمن تنظیم جداول توصیفی، برای مقایسه پاسخ‌های داده شده در حیطه‌های مختلف در دو جنس و نیز وضعیت تأهل پاسخ‌دهنده از آزمون من‌ویتنی و همچنین برای مقایسه پاسخ‌های داده شده بر حسب درجه علمی، وضعیت استخدامی و گروه‌های آموزشی مختلف از آزمون کروسکال‌والیس، و در نهایت برای مقایسه پاسخ‌های هر فرد در حیطه‌های مختلف از آزمون فریدمن استفاده شد. نرم‌افزار مورد استفاده SPSS 20 و سطح معنی‌داری ۵٪ در نظر گرفته شد.

یافته‌ها

از ۶۳ نفر عضو هیات علمی دانشکده دندانپزشکی بابل که در زمان تحقیق شاغل به کار بودند، ۵۳ پرسشنامه عودت داده شد. از مجموع افراد شرکت کننده در پژوهش ۵۰/۹٪ (۲۷ نفر) مرد و ۴۹/۱٪ (۲۶ نفر) زن بودند. میانگین سنی ۳۹/۶±۷/۸ سال و ۸۶/۵٪ متأهل بودند. به لحاظ وضعیت استخدامی از بین افراد شرکت کننده ۲۸/۳٪ پیمانی، ۹/۴٪ رسمی آزمایشی، ۱۷٪ رسمی قطعی و ۴۵/۳٪ متعهد خدمت (دوران طرح) با میانگین سابقه کار ۹/۳±۸/۱ (مردان) ۱۰±۸/۷ و زنان ۸/۵±۷/۶) بودند. همچنین از لحاظ درجه علمی ۱۱/۳٪ مربی، ۷۱/۷٪ استادیار و ۱۷٪ دانشیار و بالاتر بودند. میانگین و انحراف معیار نمره به دست آمده از گویه‌های هر یک از حیطه‌های موانع پژوهش در نمودار ۱ قرار داده شده است. با توجه به میانگین نمرات حیطه‌ها، حیطه اجتماعی - فرهنگی با میانگین نمره ۳/۸۶±۰/۶۲ مانع‌ترین عامل و حیطه تهیه و تدوین طرح پژوهشی با میانگین نمره ۳/۰۹±۰/۴۹ کمترین مانع در انجام پژوهش از دیدگاه اعضای هیات علمی بود. اختلاف میانگین نمره گویه‌های حیطه تهیه و تدوین طرح پژوهشی با سایر حیطه‌ها (P<۰/۰۰۱) و حیطه اجتماعی - فرهنگی با حیطه اجرای طرح (P<۰/۰۰۵) و با سایر حیطه‌ها (P<۰/۰۰۱) از لحاظ آماری سطح معنی‌داری را نشان داد. در سایر موارد اختلاف آماری معنی‌داری مشاهده نشد (P>۰/۰۵).

متوسطه و ابتدایی در نظام آموزشی می‌شود (۳). اولین گام برای سامان بخشیدن به امر پژوهش در جامعه، دستیابی به درک درستی از توانمندی‌های امکانات موجود و نیز پی‌بردن به نقاط ضعف و قوت برنامه‌های تحقیقاتی است (۳). شناخت نارسایی‌ها و آگاهی از میزان تحقق اهداف برنامه‌های پژوهشی از جمله ابزارهای لازم و اساسی است که بایستی در اختیار تصمیم‌گیرندگان، برنامه‌ریزان و سیاست‌گزاران امر پژوهش قرار گیرد، تا تصمیماتی در جهت نیل به اهداف، بهبود روش‌ها و افزایش در بازدهی اتخاذ شود (۴).

مطالعات انجام شده در ایران به موانع متعددی از جمله عدم تخصیص اعتبارات مناسب، نداشتن اطلاعات به هنگام و صحیح، تغییرات سریع مدیریت‌ها و قوانین، ضعف مدیریت تحقیقاتی کشور، مشکلات مسیر پر پیچ و خم اداری جهت تصویب طرح‌های پژوهشی، عدم استفاده از نتایج تحقیق، مشغله کاری زیاد و نیز نداشتن انگیزه، اشاره داشته‌اند (۵). شناخت موانع تحقیق می‌تواند با بهبود ارتباط بین محققین و استفاده‌کنندگان از نتایج تحقیق، فرآیند حل مسأله را سهولت بخشیده، موجب استفاده از یافته‌های تحقیق شود. به این دلیل آگاهی از این موانع در مرتفع نمودن آنها به منظور ارتقای کمی و کیفی پژوهش در کشورمان ضروری به نظر می‌رسد (۲).

با توجه به اینکه بررسی موانع پژوهش از اهمیت بالایی برخوردار است و شناخت نقاط ضعف و قوت و عوامل بازدارنده‌ی پژوهش در جهت تسهیل انجام پژوهش لازم می‌باشد و با عنایت به تعدد موانع انجام تحقیق و تفاوت دانشگاه‌ها در این زمینه، در تحقیق حاضر موانع انجام تحقیق از دیدگاه اعضای محترم هیات علمی دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی بابل مورد بررسی قرار گرفت.

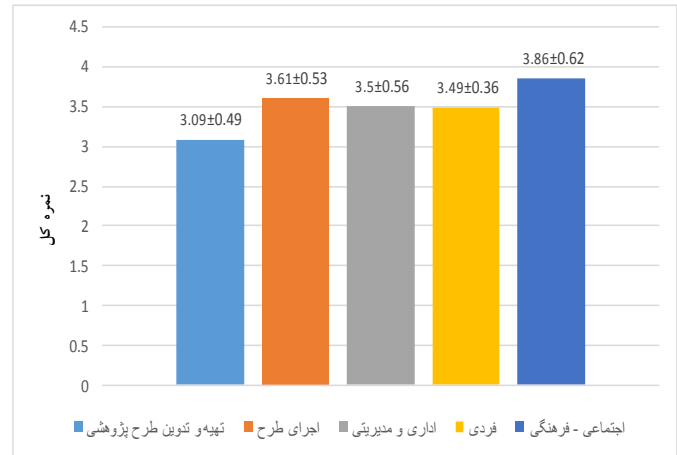
مواد و روشها

این پژوهش از نوع توصیفی - تحلیلی بوده که به صورت مقطعی در سال ۱۳۹۴ به منظور تعیین موانع پژوهش از دیدگاه اعضای هیات علمی دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی بابل انجام شد. نمونه‌گیری به روش سرشماری انجام پذیرفت و نمونه پژوهش شامل تمامی ۶۳ نفر عضو هیات علمی دانشکده دندانپزشکی بود که در زمان تحقیق شاغل به کار بودند. این افراد در زمان انجام پژوهش در محیط کار در دسترس بودند که پرسشنامه‌های کدگذاری شده را دریافت و تکمیل نمودند.

ابزار گردآوری داده‌ها، پرسشنامه‌ای مشتمل بر دو بخش بود که بخش اول سؤالاتی راجع به اطلاعات فردی و دموگرافیک و بخش دوم شامل گویه‌های موانع پژوهش، مشتمل بر ۴۴ گویه‌ی پنج گزینه‌ای در مقیاس لیکرت (از موافقت خیلی کم تا موافقت خیلی زیاد) بود که در پنج حیطه تهیه و تدوین طرح پژوهشی (۱۱ گویه)، اجرای طرح (۹ گویه)، اداری و مدیریتی (۱۰ گویه)، فردی (۹ گویه) و اجتماعی - فرهنگی (۵ گویه) تنظیم شده بود. برای طراحی پرسشنامه، از مطالعات مشابه استفاده شد (۲). برای تعیین روایی گویه‌ها، نظرات خبرگان پژوهشی اخذ و اصلاحات لازم انجام شد. جهت بررسی اعتبار پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد؛ بدین صورت که با استفاده از تکمیل پرسشنامه‌ها توسط ۱۵ نفر و تکمیل مجدد آن‌ها پس از ۲ هفته، ضریب آلفای کرونباخ (ثبات درونی) آن ۰/۸۱ و همبستگی (ثبات بیرونی) آن معادل ۰/۹۱ به دست آمد (جدول ۱).

دارای اختلاف آماری معنی‌دار بودند (به ترتیب $P=0/028$ و $P=0/036$). بیشینه و کمینه میانگین نمرات حیطه‌های مختلف در مقایسه بین گروه‌های آموزشی مختلف در جدول ۳ نشان داده شده است. همچنین میانگین نمره گویه‌های حیطه‌های تهیه و تدوین طرح پژوهشی و اجرای طرح نیز بین افراد با سن کمتر از میانگین و افراد با سن بیشتر از میانگین، اختلاف آماری معنی‌داری نشان داد (جدول ۴). در بین گروه‌های آموزشی، بالاترین میانگین نمره کل مربوط به گروه‌های پروتزه‌های دندان‌پزشکی و ترمیمی به ترتیب با میانگین نمره کل $3/77 \pm 0/31$ و $3/71 \pm 0/23$ و پایین‌ترین نمره مربوط به گروه‌های رادیولوژی و کودکان به ترتیب با میانگین نمره کل $2/92 \pm 0/29$ و $3/31 \pm 0/14$ بود. مقادیر P value در مقایسه نمره کل بین گروه‌های آموزشی مختلف که از لحاظ آماری اختلاف معنی‌دار نشان می‌دهند، در جدول ۵ به نمایش در آمده است.

در بین گویه‌های حیطه تهیه و تدوین طرح پژوهشی، کمبود وسایل چاپ و تکثیر و کمبود منابع علمی در کتابخانه با کسب بیشترین نمره، به عنوان مانع‌ترین عوامل شناخته شدند. این در حالی است که در حیطه اجرای طرح، کمبود اعتبارات و بودجه و عدم حمایت مالی به موقع در اجرای طرح، مانع‌ترین عوامل بودند. در حیطه اداری و مدیریتی نیز ضعف در ق‌دردانی مادی قابل توجه از پژوهشگران و عدم تعریف ارتباط علمی و انجام پروژه‌های تحقیقاتی مشترک با دانشگاه‌های خارج از کشور در جایگاه‌های نخست موانع پژوهش قرار گرفتند. همچنین حیطه فردی، مشکلات مالی و اقتصادی برای محققین و ضعف کارگروهی در دانشگاه و در حیطه اجتماعی - فرهنگی، ضعف در امکانات و ساختار لازم برای کاربست نتایج تحقیق و ضعف در ق‌دردانی معنوی از اعضای هیأت علمی، مانع‌ترین عوامل مؤثر در پژوهش از دیدگاه اعضای هیأت علمی مورد مطالعه شناخته شد.

نمودار ۱: مقایسه میانگین و انحراف معیار نمره کل گویه‌ها به تفکیک حیطه‌ها

درصد فراوانی مشروح در حیطه‌های مختلف، پس از رتبه‌بندی میانگین نمرات گویه‌های هر حیطه به گزینه‌های موافقت بسیار زیاد، زیاد، متوسط، کم و بسیار کم، در جدول ۲ آورده شده است.

میانگین نمره به دست آمده از کل گویه‌ها در مقایسه بین شرکت کنندگان مرد و زن، مجرد و متأهل، و افراد با درجات علمی، وضعیت استخدامی، سابقه کار و سنین مختلف، به لحاظ آماری اختلاف معنی‌داری نشان نداد ($P > 0/05$). این در حالی است که اختلاف میانگین نمره گویه‌های حیطه اجتماعی - فرهنگی در بین مردان ($4/08 \pm 0/53$) و زنان ($3/64 \pm 0/65$) از اختلاف آماری معنی‌داری برخوردار بود ($P = 0/005$). به علاوه اختلاف میانگین نمره گویه‌های حیطه‌های تهیه و تدوین طرح پژوهشی و اجتماعی - فرهنگی در بین گروه‌های آموزشی مختلف

جدول ۲: درصد فراوانی نمرات حیطه‌های مختلف در مقیاس پنج گزینه‌ای

حیطه	میزان موافقت				
	موافقت بسیار زیاد	موافقت زیاد	موافقت متوسط	موافقت کم	موافقت بسیار کم
تهیه و تدوین طرح پژوهشی	۱۷	۷۳/۶	۹/۴	-	۱۰۰
اجرای طرح	۷/۵	۴۹/۱	۴۱/۵	۱/۹	۱۰۰
اداری و مدیریتی	۷/۵	۴۷/۲	۴۳/۴	۱/۹	۱۰۰
فردی	-	۴۹/۱	۵۰/۹	-	۱۰۰
اجتماعی - فرهنگی	۱۸/۹	۵۰/۹	۳۰/۲	-	۱۰۰

جدول ۳: بیشینه و کمینه میانگین نمرات حیطه‌های مختلف در مقایسه گروه‌های آموزشی

بیشینه	تهیه و تدوین طرح پژوهشی	اجرای طرح	اداری و مدیریتی	فردی	اجتماعی - فرهنگی
پروتزه‌های دندان‌پزشکی	$3/6 \pm 0/34$	$4/07 \pm 0/5$	$4 \pm 0/29$	پروتزه‌های دندان‌پزشکی	ترمیمی
کمینه	رادیولوژی	رادیولوژی	رادیولوژی	پاتولوژی	رادیولوژی
$2/4 \pm 0/12$	$2/29 \pm 0/53$	$2/86 \pm 0/66$	$3/07 \pm 0/6$	$3/05 \pm 0/41$	$4/36 \pm 0/48$

جدول ۴: مقایسه میانگین نمرات افراد با سنین کمتر و بیشتر از میانگین از نظر موانع تهیه و تدوین طرح پژوهشی و اجرای طرح

حیطه	جنسیت	درصد	انحراف معیار ± میانگین	P value
تهیه و تدوین طرح پژوهشی	کمتر از میانگین سنی	۵۷/۱	۲/۳ ± ۰/۵۱	۰/۰۳۷
	بیشتر از میانگین سنی	۴۲/۹	۲/۹ ± ۰/۴۱	
اجرای طرح	کمتر از میانگین سنی	۵۷/۱	۳/۷ ± ۰/۵	۰/۰۴۶
	بیشتر از میانگین سنی	۴۲/۹	۳/۴ ± ۰/۴۷	

جدول ۵: مقایسه نمره کل بین گروه‌های آموزشی با اختلاف آماری معنی‌دار

نمره کل در گروه‌های آموزشی مختلف	P value
ترمیمی (۳/۷۱ ± ۰/۲۳)	۰/۰۱۴
کودکان (۳/۳۱ ± ۰/۱۴)	۰/۰۳۸
ارتودنسی (۳/۵۵ ± ۰/۲۷)	۰/۰۳۳
اندودانتیکس (۳/۵۹ ± ۰/۱۷)	۰/۰۱۱
بیماریهای دهان و دندان (۳/۶۹ ± ۰/۴)	۰/۰۱۱
پروتزهای دندانی (۳/۷۷ ± ۰/۳۱)	۰/۰۳۴
ترمیمی (۳/۷۱ ± ۰/۲۳)	۰/۰۱۲
رادیولوژی (۲/۹۱ ± ۰/۲۹)	۰/۰۳۸
اندودانتیکس (۳/۵۹ ± ۰/۱۷)	۰/۰۱
بیماریهای دهان و دندان (۳/۶۹ ± ۰/۴)	۰/۰۳۲
پروتزهای دندانی (۳/۷۷ ± ۰/۳۱)	۰/۰۳

بحث و نتیجه‌گیری

از اهم اموری هستند که بایستی مورد توجه برنامه‌ریزان و مجریان کشور قرار گیرد (۹). در حیطه موانع فردی پس از مشکلات مالی و اقتصادی برای محققین، ضعف کار گروهی با کسب بالاترین نمره مانع‌ترین عامل شناخته شد. بررسی‌های کیفی نشان می‌دهد که اکثر طرح‌های تحقیقاتی انجام شده در کشور قائم به فرد بوده، با کیفیت پایین و بدون استمرار انجام شده و از نتایج آن کمتر می‌توان برای رفع نیازهای جامعه استفاده کرد. بنابراین به نظر می‌رسد که تشکیل هسته‌های پژوهشی در دانشکده‌ها و دانشگاه‌ها به منظور انجام پژوهش‌ها به صورت مشارکت گروهی بسیار ضروری باشد (۱۰). در تحقیق ظهور مهم‌ترین نارضایتی‌های اعضای هیأت علمی محدودیت‌هایی چون تایپ، پرینت، زیراکس، مشاوره پژوهشی، اینترنت و کتابخانه می‌باشد که با توجه به بالاترین نمرات گویه‌های پژوهش ما در حیطه تهیه و تدوین طرح پژوهشی همخوانی دارد که علت این امر می‌تواند ناشی از عدم اختصاص دفتر مجزا با امکانات رایانه و چاپگر شخصی برای هر یک از اعضای هیأت علمی باشد (۱۱). حیطه تهیه و تدوین طرح پژوهشی در این مطالعه کمترین مانع انجام تحقیق شناخته شد که با نتایج مطالعه نقی‌زاده باقی در بررسی نظرات اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی اردبیل همخوانی دارد (۱۲). از نظر رتبه علمی نیز اختلاف معنی داری در حیطه‌ها در بین گروه‌ها در این تحقیق وجود نداشت که با نتایج مطالعه کرم زاده و همکاران در دانشگاه علوم پزشکی جهرم مطابقت دارد (۱۳). عدم اختلاف آماری معنی‌دار بین نمرات کل شرکت کنندگان بر حسب متغیر جنسیت بیانگر این است که

بررسی موانع پژوهش از اهمیت بالایی برخوردار است و پژوهشگران در هر رشته علمی می‌بایست با توجه به تجربیات خود و سایر محققین، نکات ضعف و کمبودهای آن را آشکار سازند (۲). در هزاره سوم میلادی، مهم‌ترین عامل رشد و توسعه پایدار کشورها، نیروی انسانی متخصص و کارآمد می‌باشد. در کشورهای پیشرفته، بخش عمده سرمایه‌گذاری صرف تربیت این قبیل افراد و خصوصاً محققان توانمند می‌شود (۶). در پژوهش حاضر حیطه موانع اجتماعی - فرهنگی در بین سایر حیطه‌ها، مانع‌ترین حیطه از نظر اعضای هیأت علمی بود که با مطالعه محمودزاده در بررسی موانع تولید علم از دیدگاه اعضای هیأت علمی دانشگاه شهید بهشتی که بیان کرد موانع اجتماعی - فرهنگی در بالاترین حد نسبت به سایر عوامل بر تولید علم تأثیرگذار است، همخوانی دارد (۷). در پژوهش کریمیان و همکاران در بررسی موانع و چالش‌های پژوهش و تولید علم در دانشگاه‌های علوم پزشکی مشخص شده بیشترین موانع موجود متأثر از ابعاد علمی، روابط انسانی و نگرش‌ها هستند. بر این اساس، رفع موانع پژوهش در دانشگاه بیش از هر چیز متأثر از آموزش و توانمندسازی علمی، فرهنگ‌سازی و اصلاح نگرش‌ها و بهبود روابط انسانی در سطح فرد، دانشگاه و عوامل پیرامونی دانشگاه است (۸). همچنین گویه مشکلات مالی و اقتصادی برای محققین، مانع‌ترین عامل در انجام پژوهش شناخته شد. عزیزی در رابطه با رفع موانع پژوهش در ایران بیان داشت که، اهمیت دادن به امر پژوهش، ایجاد انگیزه‌های مادی، رفاهی، امکانات و از بین بردن بروکراسی اداری

موانع انجام پژوهش و ارتقاء سطح پژوهشی دانشگاه اقدام نمایند.

تقدیر و تشکر

از اعضای محترم هیأت علمی دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی بابل که در تکمیل پرسشنامه‌ها ما را یاری نمودند، کمال تشکر را داریم. از معاونت محترم تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی بابل به خاطر حمایت مالی از این طرح تشکر می‌نماییم. این پژوهش در قالب طرح تحقیقاتی مصوب دانشگاه علوم پزشکی بابل به شماره ۹۴۴۰۸۲۵ بوده است.

جنسیت در سوگیری نظرات نقشی ندارد و تأثیرپذیری افراد از موانع پژوهش بر حسب جنسیت قابل تفکیک نیست. اختلاف آماری معنی‌دار بین میانگین نمره گویه‌های حیطه‌های تهیه و تدوین طرح پژوهشی و اجرای طرح بین افراد شرکت کننده با سن کمتر از میانگین و سن بیشتر از میانگین، می‌تواند بیانگر عدم تسلط و تجربه کافی اعضای هیأت علمی با سنین پایین‌تر در تهیه و تدوین و اجرای طرح پژوهشی باشد. لذا پیشنهاد می‌گردد مدیران پژوهشی با استفاده از نتایج این پژوهش ضمن تأمین به موقع اعتبارات و بودجه و امکانات، و در اختیار قرار دادن وسایل و منابع لازم و ایجاد فضای ارتباطی بین اعضای محترم هیأت علمی دانشگاه، و همچنین ترغیب و قدردانی مادی و معنوی، در جهت برطرف نمودن

Evaluation of the viewpoints of faculty members regarding to research barriers at Babol dental school

Maryam Seyedmajidi¹, Soraya Khafri², Shabnam Sohanian³, Seyedali Seyedmajidi^{4*}

1- Dental Materials Research Center, Institute of Health, Babol University of Medical Sciences, Iran

2- Department of Biostatistics and Epidemiology, Faculty of Medicine, Babol University of Medical Sciences, Iran

3- Department of Oral and Maxillofacial Pathology, Faculty of Dentistry, Semnan University of Medical Sciences, Iran

4- Ph.D. by research student, Dental Materials Research Center, Institute of Health, Babol University of Medical Sciences, Iran

Biannual Medical Education, Babol Univ Med Sci; 6(1); Autum & Winter 2017-2018; pp: 27-32

Received: March 7th 2018, Revised: March 6th 2018, Accepted: Oct 15th 2017

ABSTRACT

BACKGROUND AND OBJECTIVE: Research is one of the major fundamental in the development of human societies. Failure understanding and awareness of the goals of research programs including essential tools that should be delivered to policy makers of research.

METHODS: This descriptive cross-sectional study was carried out to determine barriers to research from viewpoint of faculty members of the School of Dentistry, Babol University of Medical Science in 2015. To collect data, a questionnaire consisted of demographic and items in five-point sets up. To analyze the data, related statistical tests were used. SPSS version 20 software used and significant level was considered 0.05.

FINDINGS: Socio-cultural field with highest score was the most barrier field and compiled project field with lowest score known as lowest barrier between other fields. Mean score of items between of the field of compiled project and socio-cultural with other fields, mean score of items of socio-cultural field between males and females and mean score of items of compiled project and socio-cultural fields between different educational groups showed significant statistical difference.

CONCLUSION: Researchers in any scientific discipline according to their own experiences and other researchers, must reveal weaknesses and shortcomings. So are recommended research managers take action by results of this research in removing barriers to research and promote the university level.

KEY WORDS: *Barrier, Research, Medical Science University, Faculty members*

References

1. Sereshti M, Parvin N, Bozorgzad M, et al. Barriers of Research Performances in the View of Nurses. *Journal of Ilam University of medical sciences*. 2007; 15(2): 7-13. [Full text in Persian]
2. Badrizadeh A, Gholami Y, Birjandi M, et al. Barriers to research from viewpoint of faculty members of Lorestan University of medical sciences. *Yafteh*. 2009; 11(3): 93-100. [Full text in Persian]
3. Hajsalehi E, Soltani R, Sharifirad Gh. Research barriers from the viewpoint of faculty members Isfahan University of Medical Sciences. *Journal of Health System Research*. 2014; 10(1): 98-105. [Full text in Persian]
4. Salem Safy R, Ashraf Rezaei N, Sadatian R, et al. Evaluation of Urmia medical university faculty member views about research obstacles. *Journal of Urmia Nursing and Midwifery faculty*. 2009; 7(3): 142-151. [Full text in Persian]
5. Sotodeh Asl N, Ghorbani R, Rashidy-Pour A. Viewpoints of faculty members of Semnan University of Medical Sciences about research barriers. *Koomesh*. 2014; 16(1): 1-7. [Full text in Persian]
6. Moradi-pour S, Nowrouzian M. Future of research aspects and methods. *Quarterly Journal of Rah-yaft*. 2005; 36(1): 45-50. [Full text in Persian]
7. Norouzi A, Abolghasemi M, Ghahremani M. Exploring Barriers to Science Production from the Viewpoint of Shahid Beheshti University Faculty Members. *Quarterly Journal of New Approaches in Educational Administration*. 2015; 6(2): 77-108. [Full text in Persian]
8. Karimian Z, Sabbaghian Z, Saleh Sedghpoor B. Barriers and challenges in the research and manufacture of medical universities. *Journal of higher education of Iran*. 2011; 3(4): 35-63. [Full text in Persian]
9. Ayazi M, Qadiryan H. Introducing a simple and applicable model for decision making in research and development centers. *Quarterly journal of Rah-yaft*. 2005; 36(1): 39-44. [Full text in Persian]
10. Hossanein RS. Barriers to Research in Allied Health. *Journal of Allied Health*. 1998; 17(3): 175-187.
11. Zohoor A, Fekri A. Research barriers from the viewpoint of Iran University of Medical Sciences faculty members. *Quarterly Journal of Payesh*. 2003; 2(2): 113-120. [Full text in Persian]
12. Naghizadeh Baghi A, Khanbabazadeh Ghadim M, Samari E. Survey of Barriers and Research Problems from the Viewpoint of Faculty Members of Ardabil University of Medical Sciences. *Journal of Ardabil University of Medical Sciences*. 2015; 15(3): 255-264. [Full text in Persian]
13. Karamzadeh A, Ahmadi-Vasmejani A, Zahedi R. Survey of barriers factors on research studies within educational approach from faculty members' attitudes in Jahrom University of medical science. *Quarterly Educational Development of Jundishapur*. 2014; 5(2): 130-136.